

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор «Фінансово-правового коледжу»
(Тамара Губанова)
« 26 » серпня 2021 року

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ПРАВОВОЇ ТА ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ»**

для студентів

галузь знань **08 «Право»**
спеціальність **081 «Право»**
освітній рівень **фаховий молодший бакалавр**
освітня програма **«Право»**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестри	3-4
Кількість кредитів ECTS	п'ять
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Мацелюх І.А.

Пролонговано:
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробники:

Мацелюх Іванна Андріївна,

доктор юридичих наук, доцент, викладач кафедри гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки

Схвалено науково-методичною комісією Фінансово-правового коледжу

Протокол № 1 від «26» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії (Владислава Савенкова)
(підпис)

ВСТУП

1. Мета дисципліни:

- набути знання про виникнення та еволюцію правових і державницьких вчень;
- сприяти правовому, демократичному і патріотичному вихованню студентів, формуванню високої правової культури та виробленню у них вміння аналізувати і прогнозувати розвиток політико-правових інститутів.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни (для другого семестру навчання):

1) знання про доктринальне розуміння природи і сутності держави, визначення понять «форма держави», «форма правління», «форма державного (територіального) устрою», «політичний режим», «функції держави», «влада», «владарювання», «суверенітет», «правова держава», «громадянське суспільство» та ін., отримані в результаті вивчення дисципліни «Теорія права»;

2) володіння навичками сприйняття та аналізу положень джерел права.

3. Анотація навчальної дисципліни. При вивченні дисципліни розкриваються за принципом архітекtonіки такі питання: а) правова та державницька думка Античності (до 5 ст. н.е.); б) правова та державницька думка Середньовіччя (6-13 ст.н.е.); в) правова та державницька думка Відродження та Реформації (пізнього Середньовіччя (14-16 ст.); г) правова та державницька думка Просвітництва (17-18 ст. н.е.); д) правова та державницька думка 19 ст. н.е.; е) правова та державницька думка 20 - 21 ст. н.е.; ж) вітчизняна правова та державницька думка минулого і сучасного. Набуватимуться знання про зародження, становлення та розвиток уявлень про державно-правові явища, що покликано забезпечити цілісність сприйняття конкретної історичної епохи, а також спадковість і наступність у вивченні політико-правових уявлень.

4. Завдання вивчення дисципліни: знати та розуміти зміст уявлень про державно-правові явища, що формувались історично; знати та бути спроможним обґрунтувати наступність та еволюційність вчень про право та державу; вміти працювати з першоджерелами, сприймати з них інформацію, здійснювати аналіз джерел права; вміти давати правову оцінку конкретним поглядам мислителів, філософів та державних діячів минулого, визначати їх внесок у становлення державно-правової ідеології.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	<i>Знати:</i> предмет, завдання та методологію курсу “Історії правової та державницької думки”, її місце в системі навчальних дисциплін.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, проміжний контроль (підсумкова</i>	10%

			<i>контрольна робота), іспит</i>	
1.2.	<i>Знати:</i> періодизацію історії правової та державницької думки, характеристику кожного з етапів, особливості сучасного стану розвитку уявлень про державно-правові явища.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, проміжний контроль (підсумкова контрольна робота), іспит</i>	10%
1.3.	<i>Знати:</i> основні наукові проблеми Історії правової та державницької думки.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, модульна контрольна робота, проміжний контроль (підсумкова контрольна робота), іспит</i>	10%
1.4.	<i>Знати</i> динаміку становлення і розвитку правової та державницької думки на різних етапах державно-правового розвитку людства.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, колоквіум, проміжний контроль (підсумкова контрольна робота), іспит</i>	10%
1.5.	<i>Знати</i> основні засади розвитку вітчизняних вчень про право та державу, визначати їх особливості, характеризувати практичні спроби їх втілення в процесі розбудови державності та правової системи в Україні.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, модульна контрольна робота, колоквіум, проміжний контроль (підсумкова контрольна робота), іспит</i>	10%
2.1.	<i>Вміти</i> досліджувати та робити висновки щодо змісту правових і	<i>Лекція, семінарське</i>	<i>Експрес опитування,</i>	10%

	державницьких ідей, концепцій, доктрин; аналізувати особливості становлення правових і державницьких вчень	заняття, самостійна робота студента	тестування, модульна контрольна робота, колоквіум, іспит	
2.2.	Вміти на ґрунті знань історії державно-правової думки прогнозувати суспільно-політичне життя в Україні та країнах світу	Семінарське заняття, самостійна робота студента	експрес опитування, доповідь, наукова робота, колоквіум	10%
3.1	Вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію; відтворювати погляди мислителів, філософів та державних діячів минулого, демонструючи розуміння з основних тем з курсу. Грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати та брати участь в аргументованій професійній дискусії при аналізі історико-правових та історико-політичних ідей, теорій, вчень, особливостей їх зародження, становлення та розвитку.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента	Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, колоквіум,	10%
3.2.	Брати участь в обговореннях дискусійних питань зародження, становлення та розвитку державно-правової думки, формулювати висновки щодо змісту та значення політико-правових вчень, висловлювати та обґрунтовувати свою точку щодо питань, які виносяться на розгляд.	Семінарське заняття, самостійна робота студента	Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота, колоквіум	10%
4.1.	Аналізувати інформацію з першоджерел, оцінювати її з точки зору наступності та новизни, використовувати сучасні інформаційні технології і бази даних при характеристиці еволюції поглядів на державно-правові явища.	Семінарське заняття, самостійна робота студента	Експрес опитування, тестування, модульна контрольна робота,	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	3.1	3.2.	4.1.
Програмні результати навчання (назва)										
Програмні результати навчання (Освітня програма «Право». Спеціальність 081 «Право»). Перший (бакалаврський) рівень.										
ПРН 2 Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.	+	+		+		+		+		+
ПРН 4 Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.		+		+			+		+	+
ПРН19 демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права;	+		+		+			+		+

7.1 Форми оцінювання студентів

- семестрові форми оцінювання:

1. експрес опитування – від 1 до 4 балів;
2. колоквіум – від 3 до 4 балів;
3. доповіді та наукові роботи – від 6 до 7 балів;
4. тестування (з набору суджень вибрати вірні) – від 6 до 7 балів;
5. три модульні контрольні роботи – від 2 до 4 балів за кожен (всього: від 6 до 12 балів);
6. проміжний контроль (підсумкова контрольна робота) – 2 до 6 балів.

- підсумкове оцінювання: письмовий іспит

	ЗМ1	ЗМ 2	Проміжний контроль	ЗМ3	ЗМ 4	іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	5	5	2	6	6	36	60
Максимум	7	7	6	10	10	60	100

7.2 Організація оцінювання:

Мінімальний бал, який має бути отриманий студентом за відповідними формами оцінювання протягом двох семестрів складає 24 бали. Максимальний бал, який може бути отриманий студентом протягом двох семестрів складає 40 балів. Передбачені форми семестрового оцінювання сумарно не можуть перевищувати 40 балів.

Види поточного контролю обираються викладачем, який веде семінарські заняття, за погодженням з лектором та у відповідності з даною програмою. Видами поточного контролю можуть бути: експрес опитування, колоквіум, доповідь, наукова робота, тестування (з набору суджень вибрати вірні), модульні контрольні роботи, проміжний контроль (підсумкова контрольна робота).

При поточному контролі під час семінарських занять оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований студентом у відповіді, активність при обговоренні питань семінарського заняття, систематичність роботи на заняттях, результати виконання домашніх завдань.

Викладач, який проводить семінарські заняття, виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності

студентів. У випадку відсутності студента на семінарському занятті з поважних причин, він може відпрацювати пропущене заняття в позааудиторний час (час консультацій викладача), шляхом усного опитування, тестування, підготовки наукової доповіді. За результатами відпрацювання пропущеного заняття з поважних причин викладачем нараховуються бали. За невідпрацьовані заняття бали не нараховуються.

Дисципліна викладається у двох семестрах (ЗМ 1 та ЗМ 2 – перший семестр; ЗМ 3 та ЗМ 4 – другий семестр). Заняття пропущені та не відпрацьовані студентом у першому семестрі не допускаються до відпрацювання в другому семестрі.

Викладач, який проводить семінарські заняття, має право звернутись до директора Інституту права про не допуск до підсумкового оцінювання студента, якщо під час семестру він не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю. Про недопуск студента до підсумкового оцінювання викладач має подати директору Інституту права подання з графіком можливих відпрацювань не пізніше, ніж за 10 робочих днів до початку періоду складання заліків. Для студентів, які упродовж навчання протягом семестру не досягли мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) і, як результат, не допущені до складання підсумкової форми контролю (іспит), проводяться відпрацювання у формі, яка передбачена робочою програмою, максимальна оцінка за які не може перевищувати кількості балів, що дорівнює різниці між мінімальним пороговим рівнем оцінки (24 бали) та фактичною кількістю балів, що отримані студентом за всіма формами поточного контролю;

Якщо студент за підсумком відпрацювань не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали), викладач, який веде семінарські заняття і приймав відпрацювання, звертається до директора Інституту права з поданням в якому фіксує невиконанням студентом індивідуального навчального плану.

За результатами складання підсумкової форми контролю (іспит) студент може отримати максимально 60 балів. У випадку коли студент під час підсумкової форми контролю (іспит) набрав менше 36 балів, останні не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), у відомості в колонці «бали за підсумкову форму оцінювання» ставиться «0», а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну формується шляхом додавання кількості балів, отриманих протягом семестру, та кількості балів, отриманих за підсумковою формою контролю (іспит) і така сума балів не може бути меншою за 60 балів.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.			
Історія правової та державницької думки як наукова і навчальна дисципліна			
Правові та державницькі погляди Античності			
Тема 1. Історія правової та державницької думки як наукова і навчальна дисципліна	2	2	2
Тема 2. Правові і державницькі погляди країн Стародавнього Сходу	2		4
Тема 3. Правові та державницькі погляди Стародавньої Греції	2	2	6
Тема 4. Правові і державницькі вчення Стародавнього Риму та періоду раннього Християнства	2	2	6
Модульна контрольна робота 1	-		-
Змістовий модуль 2.			
Політико-правові вчення Середньовіччя			
Тема 5. Західноєвропейські погляди на державу та право в період Середньовіччя	2	2	6
Тема 6. Погляди на державу та право в період епохи Гуманізму та Відродження	2		6
Тема 7. Правові та державницькі погляди періоду Реформації	2	2	4
Тема 8. Політична і правова думка Арабського Сходу	2		4
Тема 9. Політико-правові вчення в Росії у XV - XVII ст.	2		4
Тема 10. Розвиток української політичної і правової думки в XI – XVI ст.	2	2	4
Проміжний контроль (підсумкова контрольна робота)	-		-
Змістовий модуль 3.			
Вчення про державу і право епохи Просвітництва			
Тема 11. Просвітництво та школа природного права	2	2	4
Тема 12. Політичні і правові вчення в Голландії у XVII ст.	2	2	4
Тема 13. Політичні і правові вчення в Англії у XVII ст.	2		2
Тема 14. Політико-правова думка Німеччини та Франції XVII-XVIII ст.	2	2	2
Тема 15. Політичні і правові вчення у США в XVII – XIX ст.	2		2
Тема 16. Вчення І. Канта про державу та право	2	2	2

Тема 17. Історична школа права та вчення Гегеля про державу і право	2		2
Тема 18. Ідеї природного права в Україні епохи Просвітництва	2	2	2
Модульна контрольна робота 3	-		-
Змістовий модуль 4. Політико-правові вчення Новітнього часу			
Тема 19. Західноєвропейська політична і правова ідеологія першої половини ХІХ сторіччя.	2	2	2
Тема 20. Західноєвропейська політико - правова ідеологія в другий половині ХІХ сторіччя.	2		2
Тема 21. Політико-правова ідеологія ХХ ст. країн Європи	2	2	2
Тема 22. Політико-правові погляди російських філософів і правознавців кін. ХІХ - першої половини ХХ ст. Політико-правова ідеологія російського марксизму та праворозуміння радянського періоду	2		2
Тема 23. Розвиток політико-правових ідей в Україні у ХІХ – ХХ ст. Сучасна політико-правова ідеологія незалежної України.	2	2	2
Модульна контрольна робота 4	-		-
<i>Всього</i>	46	28	76

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекцій – **46 год.**

Семінари – **28 год.**

Самостійна робота - **76 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Андрусак Т. Г. Історія політичних та правових вчень / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. / Т.Г. Андрусак. — Л. : Видавничий центр ЛНУ ім.Івана Франка, 2001. — 220с.
2. История политических и правовых учений. История политических и правовых учений. Под ред. О. Э. Лейста. – М., 1997. – 488 с.
3. Марчук В. П. Історія політичних і правових вчень: навч. посіб / В. П. Марчук, Г. В. Марчук. – К.: ДП «Вид. Дім Прсонал», 2009. – 480 с.
4. Мережко А. А. История международно-правовых учений. — К. : Таксон, 2006. — 492с.
5. Мироненко О.М., Горбатенко В.П. Історія вчень про державу і право: навч. посіб. / О. М. Мироненко, В. П. Горбатенко. — К. : Академія, 2010. — 454 с.
6. История политических и правовых учений. Учебник для вузов. Под общ. ред. члена-корреспондента РАН, доктора юридических наук, профессора В. С. Нерсисянца. – М.: Издательская группа НОРМА–ИНФРА • М, 1998. – 736 с.
7. Орач Є.М. Історія політичних і правових вчень: Навчальний посібник // Є. М. Орач. - К: Атіка, 2005.- 560 с.
8. Шульженко Ф.П. Історія політичних та правових вчень: підручник / Ф.П. Шульженко.- К: Юрінком Інтер, 2007. - 464 с.
9. Демиденко Г. Г. История учений о праве и государстве : курс лекций. – Харьков: Право, 2011. – 488 с.

Додаткові:

1. Августин Блаженный. О граде Божиим. С-Пб, 1998.
2. Аврелий Марк. Наедине с собой. В кн. Римские стоики. М.,1995.
3. Аристотель. Сочинения в четырех томах.- Москва, Мысль, 1983.
4. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях. М., 1939.
5. Бердяев Н.А. Философия неравенства.Письма к недругам по социальной философии.: В кн. Русская философия собственности.-СПб., 1993.
6. Вебер М. Избранные произведения. - М., 1990.
7. Винниченко В. Відродження нації. - Київ - Відень, 1990.
8. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. К., 1991.
9. Вольтер. Философские сочинения. - М., 1988.
10. Гегель Г.В.Ф. Сочинения. В 14 т. М.-Л., 2012.
11. Гегель Г.В.Ф. Работы разных лет. В 2 т. М., 2011.
12. Гегель Г. В.Ф. Философия права. М., Мысль, 1990.
13. Гельвецій Клод Андріан. Про людину, її розумові здібності та її виховання. К., 1999
14. Гоббс Т. Сочинения в двух томах. -М.1989-1991.
15. Гроций Гуго. О праве войны и мира. - М., Ладомир, 1994
16. Грушевський М.С. Духовна Україна. - К.,1991.
17. Грушевський М.С.На порозі Нової України. Гадки та мрії. - К.,1992
18. Грушевський М.С.Хто такі українці і чого вони хочуть? К.,1991.
19. Джефферсон Т. Общий обзор прав Британской Америки // Американские просветители. - М., 1991.
20. Драгоманов М.П. Вибране. - К., 1991.
21. Драгоманов М.П. Что такое украинофильство? К., 1991
22. Иеринг Р. Борьба за право.М., 1991.
23. Кампанелла Томмазо. Місто Сонця. - К., 1988.
24. Кант И. Сочинения в 6-ти т.: Метафизика нравов. - т.4, ч. II. - М., 1995.
25. Кельзен Г. Чистое учение о праве: Сб. переводов.-Вып.1.-М., 1989;
26. Конфуций. Древнекитайская философия: собрание текстов в 2 т.-М., Мысль, 1995.
27. Конфуций. Жизнь его и учения. М., 1991.
28. Лао-цзы. Дао-де цзин.Древнекитайская философия.Собрание текстов в 2 т. М., Мысль, 1992.
29. Локк Дж. Сочинения: в 3-х т.- М.,Мысль, 1995.
30. Ломброзо Чезаре. Гениальность и помешательство.Москва-Харьков, 1998.
31. Макиавелли Н. Государь.-В кн.:Макиавелли Н. Избранные сочинения.-М., 1992.
32. Монтескье. О духе законов. СПб., 2013
33. Ницше Ф. Сочинения в двух томах.-М., Мысль, 1990.
34. Пейн Т. Избранные сочинения. М., 2000.
35. Петражицкий Л.И. Теория права и государства в связи с теорией нравственности: Мир культуры, истории и философии. – СПб., 2000.
36. Платон. Собрание сочинений в четырех томах. Москва. Мысль, 1994.
37. Пухта Г.Ф. Энциклопедия права. Ярославль. 1992
38. Руссо Жан Жак.Сочинения.М., 1991.
39. Спенсер Г.Основания социологии.СПб., 1989.
40. Спенсер Г. Опыты научные, политические и философские.Минск, 1998.
41. Спиноза. Избранные произведения.- М.,1997.
42. Трубецкой Е.Н. Энциклопедия права. – К., 1906.
43. Франко І.Я. Вибрані суспільно-політичні і філософські твори.-К., 1999.
44. Франклин Б. Избранные произведения. М., 1999.
45. Цицерон. Диалоги. О государстве. О Законах.- М., Наука, 1996.
46. Чичерин Б.Н. История политических учений. М., 1874

47. Чичерин Б.Н. Философия права. М., 1900.
48. Шершеневич Г.Ф. История философии права. 2-ое изд. СПб.,1907.

Інтернет-посилання:

1. Маймескулов Л.М. Історія держави і права зарубіжних країн. URL : http://pidruchniki.ws/1126062244400/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_zarubizhnih_krayi_n_-_maumeskulov_lm.
2. Музиченко П. П. Історія держави і права України. URL : http://pidruchniki.ws/17390617/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini_-_muzichenko_pp.
3. Терлюк І. Я. Історія держави і права України. URL : http://pidruchniki.ws/1584072045407/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini_-_terlyuk_ia.
4. Трофанчук Г. І. Історія держави та права України. URL : http://pidruchniki.ws/1237042343223/pravo/istoriya_derzhavi_ta_prava_ukrayini_-_trofanchuk_gi.